

Thu Tình Lan

Hơi khá lâu tôi không viết bài cho trang nhà Hoa Lan Việt Nam, vì bận đi làm suốt, chỉ nghỉ được hai ngày cuối tuần.

Cuối tháng 11- 2015 hăng bót việc cho nghỉ ở nhà, sáng dậy sớm đi tưới mấy chậu lan, sau đó vô web site Hoa Lan xem dạo này có gì lạ không và vô mục hoa lan rừng từ A đến Z, tìm coi có giống lan nào chưa có tên Việt, tìm chút cảm hứng để đặt tên.

Đa số đã có tên rồi, duy thấy có cây *Dendrobium monticola* chưa có tên Việt, trong trang web mô tả phong lan nhỏ chiều cao khoảng 10 cm, lá mỏng 2 đến 4 chiếc mọc ở ngọn, cho hoa từ 3 đến 8 chiếc, to 1.5 đến 2.5 cm, hoa nở vào mùa thu, nơi mọc Hy Mã Lạp Sơn, Sikkim, Nepal, Thái Lan, Vân Nam Trung Quốc, ở độ cao 1500 đến 2300 mét, riêng Việt Nam mọc ở Mộc Châu, Sơn La với tấm hình của khoa học gia Leonid Averyanov và André Schuiteman.



Tôi đặt tên cây này là: Thu Tình Lan, hoa nở vào mùa thu và hoa màu vàng kem nên tôi chọn chữ thu, bong hoa tôi thấy rất trữ tình nên chọn chữ tình vào giữa, thuộc loại phong lan nên thêm chữ lan phần cuối, nếu quý vị nào có từ khác xin bổ túc cho phong phú thêm.

Từ ngày soạn giả Viễn Châu rầy la tôi (hoa lan có tên rồi mà đặt tên chi vậy?) nên sau này những giống đã có tên tôi không đụng tới. Trước đây tôi có đặt nhiều giống lan đã có tên, có giống cho hoa rất đẹp nhưng tên quá mộc mạc, chẳng hạn như cây *Dendrobium lindleyi*, tên Việt trước đây là Vây Cá, nếu tôi sửa lại Hán Việt cho văn vẻ một



tí: Vi Ngư, mà vi ngư cũng là vẩy cá, sao mình không chọn tên khác cho có văn vẻ hơn, nên tôi chọn tên Kim Ngân, có nghĩa đồng tiền vàng. Năm trước bài Lan Kim Ngân có trên 2000 người vào đọc, không biết độc giả thích tên Kim Ngân hay là tôi có lòng vô mấy bài thơ ý tục giáng thanh do tôi sáng tác hay không?

Cuối tháng 3-2015, tôi có đi du lịch qua Úc, đến ba thành phố Perth, Melbourne và Sydney. Khi đến Melbourne, mấy anh bạn biết tôi thích lan nên đưa tôi đi thăm vườn lan của anh Thu, đến đây thăm quan tôi thấy vườn lan của anh hàng ngàn cây, nhưng anh Thu chỉ trồng loài Cymbidium, anh có phòng lab để gây giống. Năm nay về hưu nên anh mới có thời gian săn sóc vườn lan lớn như vậy, anh cho tôi biết khí hậu ở Melbourne thích hợp cho loài Cymbidium, tôi có hỏi anh trồng lan có bán không? Anh trả lời có rao bán trên web site, nhưng chủ yếu là chơi, nhiều giống lan hoa rất đẹp thích quá, nhưng rất tiếc không thể đem về Canada được.



Rời Melbourne, tôi đến Sydney, nơi đây khí hậu hơi giống như nam Cali. Khu Parramatta người Việt rất đông, khu thương mại sầm uất không thua vì khu Little Sài Gòn ở Nam Cali, sinh hoạt vật giá đắt đỏ hơn Mỹ và Canada nhiều. Đến đây được bốn ngày, đưa cháu vợ chờ chúng tôi đi thăm nhà con sò, và danh lam thắng cảnh núi Blue mountain, mà tôi xin tạm dịch núi Thanh Sơn. Bên phía trái dãy núi Thanh Sơn có ba tượng đá tên Three Sisters, tôi xin tạm dịch núi Tam Cô, hay theo Hán Việt là Tam Nương. Tôi thấy những chuyến xe bus chở du khách đến đây rất đông. Chụp vài tấm hình làm kỷ niệm, đứng ngắm ba tượng đá mà địa danh người ta đặt tên Three Sisters, không biết truyền thuyết vì sao ba cô hóa đá, tôi nhìn có cảm xúc. Khi về VN, tôi nói chuyện này với nghệ sĩ Hữu Đức, tôi muốn viết bài vọng cổ về tam cô hóa đá, nhưng khi trở lại Canada suy nghĩ đây là địa danh xứ người, sợ không ăn khách nên đành bỏ ý định.

Sau ba tuần du ngoạn xứ Kangaroo, tôi về Việt Nam hai tuần. Ghé Sài Gòn, tôi có nhờ đưa cháu chờ ra nhà thờ Đồng Tiến xem mấy người bán lan trên lề đường, nhưng kỳ này tôi không gặp anh sáu Kỳ Lan, chỉ mua được một mớ chậu trồng lan. Ngày hôm sau, tôi cùng bà xã và đưa em gái đến thăm chú bảy Viễn Châu, chỉ mới một năm thấy chú yếu đi nhiều, nhưng còn minh mẫn. Gặp chú rất vui, nhạc sĩ Trương Minh Châu con chú nói: *“Anh Hòa, mỗi năm anh về VN một lần đi cho ba em vui.”*



Tôi lắc đầu: “Về không nổi đâu Châu ơi.” Trước khi trở về Canada, tôi có ghé từ giã chú, tôi có thâu hơn 10 bài vọng cổ do tôi sáng tác trong phone tay. Tôi mở cho chú nghe khoảng 5 bài, chú rất thích bài Dáng Xưa, Nữ Hoàng Sân Khấu, Bánh Ống Quê Em và Đà Lạt tôi Yêu. Chú nói bài Nữ Hoàng Sân khấu có tình tự dân tộc, kỳ này chú không chỉ dạy tôi viết vọng cổ nữa, mà lại thích nghe những bài do tôi sáng tác.

Khi trở về Canada đầu tháng 5-2015, tôi có sáng tác thêm 8 bài vọng cổ, gửi về VN tặng cho nghệ sĩ Linh Cảnh 2 bài, Dốc Đồi và Thư Tình Anh Viết Đã Lâu, tặng cho nữ nghệ sĩ Hồng Yến bài Chiếc Áo Tơ Tinh, và gửi cho nghệ sĩ Vương Chí Thanh bài Ghen Hờn. Nếu quý vị nào thích vọng cổ xin mời vô *Youtube* gõ chữ: VCT học khóa 2 nghệ thuật sân



khấu Trần Hữu Trang, cùng khóa với nghệ sĩ Thùy Trang, Kim Tiểu Long, Thoại Mỹ, Hữu Đức, v.v... VCT có giọng thổ pha kim, khi ca nghiêng về thổ thì rất mùi, mà VCT nghiêng về thổ nhiều hơn kim. Tôi có trao đổi với nữ nghệ sĩ Thùy Trang về giọng của VCT, hai anh em cũng đồng ý giọng của VCT rất đặc biệt. Riêng tôi cho rằng giọng của VCT liêu trai, ca kiểu hót hồn, giọng ca ngọt lịm rất sang nhã chữ rõ ràng. Hiện nay VCT rất ăn khách, phải công nhận tài sắc vẹn toàn, và được nhiều nơi rước, như là hát cho chùa.

Nguyên nhân tôi viết bài Ghen Hờn là vì có lần tôi thấy hình của bà Hillary Clinton trợn đôi mắt vì ghen chồng ngoại tình. Tôi thấy khủng khiếp quá, liền sau đó tôi viết bài này. Còn bài Thư Tình Anh Viết Đã Lâu, do người bạn bên Úc email cho tôi, của cụ Nguyễn văn Tuyết gửi cho người yêu và sau này là vợ của cụ. Khi cụ mất, bà đưa lá thư này lên mạng, tôi đọc qua rất cảm xúc liền viết ra bài vọng cổ, tựa tôi giữ nguyên.

Viết vọng cổ cũng như đặt tên cho hoa lan, phải có cảm xúc mới viết được. Phải biết về Hán Việt và thêm nghĩa bóng bài hát mới mượt mà. Còn lối viết đặt hàng, chính trị hóa bài vọng cổ, bài hát ca một lần rồi bỏ vào thùng rác. Đây là sự trao đổi giữa tôi và nhạc sĩ Trương Minh Châu về tại sao bây giờ những bài vọng cổ trước 75 vẫn ăn khách là như vậy. Chính trị phục vụ cho văn hóa thì tốt, nếu ngược lại sẽ bị thui chột.

Ngày 31-10-2015, tôi đến dự cuộc triển lãm và bán hoa lan tại thành phố Langsley, BC, Canada do hội hoa lan Fraser Valley đứng ra tổ chức, vì trước đó tôi có đặt mua cây *Dendrobium smilliae* từ bên Đài Loan. Vào phòng triển lãm, tôi chụp được một mớ hình những cây lan đẹp để làm kỷ niệm. Sau đó vào phòng bán lan, thấy quầy bán lan của Đài Loan có nhiều bụi lan *Cymbidium goeringii* (Xuân lan),



lá chiều ngang khoảng 1 cm, chiều dài khoảng 20 cm màu xanh ngát. Bà xã tôi thích bụi lan này, nhưng giá bán tới 40 dollars Can. Tôi nói: “*Nếu em thích thì anh mua cho em.*” Tôi móc túi đưa tiền cho Matthew và xin cho gửi lại, đi một vòng xem lan khi nào về sẽ đến nhận. Tôi đoán vợ tôi thích là vì xem phim Hàn Quốc, thấy họ trang trí trên bàn, khi mua về vài ngày sau mới thấy nụ hoa nhú lên.

Giống Xuân lan hoa chỉ có một chiếc nhưng rất thơm. Tôi hỏi Matthew: “*Hoa màu gì?*” Matthew trả lời “*Hoa màu xanh,*” và nói thêm “*tôi không có hình nhưng chắc bạn sẽ thích.*” Dem về nhà tôi nhờ anh Tiêu Vĩ Lâm đọc tên cây lan dịch ra tiếng Việt giùm, cây này tên Đại Đoàn Viên. Người Đài Loan họ đặt tên cho hoa lan theo sở thích, không theo địa danh hay lá, cành và hoa. Tôi cũng thích lối đặt tên như vậy. Lối chơi lan Cymbidium của người Đài Loan họ chú trọng về lá, vì hoa mỗi năm chỉ nở có một lần, và hai tuần hoa lại tàn, còn lá thì chiêm ngưỡng quanh năm. Trước đây, tôi thích lan Cymbidium lá có sọc vàng, nhưng giống lan đột biến lá vàng này rất khó trồng.



Cây lan *Dendrobium falconeri*, tên Việt trước đây Trúc Mành, nhưng tôi đặt tên Liễu Trúc Lan. Vào tháng 3-2012, tôi qua Seattle. Chị Phạm Hảo cho tôi 10 nhánh đem về Canada trồng được 2 chậu. Đến năm nay, Liễu Trúc Lan của tôi thân dài đến 1.20 cm (một thước hai) cứ vào tháng 9 hoa nở. Năm nay trúng mùa, hoa nhiều hơn những năm về trước. Liễu Trúc Lan thích khí hậu mát lạnh, tôi trồng bằng vỏ dừa nên giữ độ ẩm lan rất thích. Mùa Hè, tưới 2 lần trong ngày, mùa Đông tưới 1 lần ngày. Nếu ai thích tưới nước, đi tìm giống lan này về nhà tha hồ tưới không sợ chết, nhưng ngược lại lan rất kén nước sạch.

Nói thật tôi mê Liễu Trúc Lan như mê người tình, đến đời tôi phải viết một bài vọng cổ tựa Tình Hoa Lan, nam nghệ sĩ Hữu Đức ca. Mùa Hè, ngày nào đi làm về trước khi vô nhà, tôi phải đi tưới Liễu Trúc Lan, tưới xong đứng ngắm một hồi mới vô nhà.



Mùa Đông, đem vô nhà, sáng dậy tưới lan xong mới uống cà phê, sau đó chuẩn bị đi làm. Còn về đặt tên, tôi xin mượn từ ngữ kích thước vừa vặn, để đặt tên Liễu Trúc Lan, vì hợp với thân, lá và hoa. Trước đây, tôi cũng có viết một bài tựa Liễu Trúc Lan, tôi rất thích thú khi bài này có khoảng 6000 lượt người vào đọc.

Tôi xin tạm dừng bút, chúc quý độc giả trang nhà mùa Đông có nhiều chậu lan đua nở, nhiều sức khỏe vạn sự an lành, và hẹn tái bút.

Vancouver, BC, Canada, cuối Thu 2015

Trương Thái Hòa